

EGZAMIN DOJRZAŁOŚCI

WYZWANIA DLA SYSTEMU INFORMACYJNEGO PAŃSTWA

SŁAWOMIR KOSIELIŃSKI, BORYS STOKALSKI

ZAWARTOŚĆ

Skoro jest tak dobrze.....	3
Motywacja.....	6
Istota i skala zmiany	8
Droga do zmiany	11
Punkt wyjścia.....	13
WYSPA ZUS.....	13
WYSPA GOSPODARKI	14
WYSPA SPRAWIEDLIWOŚCI	15
WYSPA EPUAP	16
WYSPA ZDROWIA (wyspa w budowie)	17
WYSPA FINANSÓW (wyspa centralna)	18
WYSPY SAMORZĄDOWE	19
Od informatyzacji zintegrowanej do otwartego rządu	20
aneks: Unia wyznacze kierunki.....	23
Systemy informacyjne polskiej administracji na tle UE.....	23
Nowa wizja systemów informacyjnych w propozycjach nowych, ram finansowych UE na lata 2013 – 2020 ..	24
Trendy w rozwoju systemów elektronicznej administracji	27
Proponowane kierunki rozwoju usług eGovernment w nowej perspektywie finansowej UE	30

Państwo Optimum, informatyzacja zintegrowana i otwarty rząd są flagowymi koncepcjami Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji (MAC) wyznaczającymi sposób myślenia o zarządzaniu państwem za pomocą teleinformatyki. Takie państwo skupione jest na obywatelu, nie wycofuje się, ale świadomie wskazuje pola interwencji, sprawnie używa nowych technologii oraz bazuje na idei otwartego rządu. Skuteczność administracji mierzy się nie tym, ile się wydało, ale komu pomozono np. w sytuacjach kryzysowych. W przypadku informatyzacji ważne jest nastawienie na użytkownika i na korzyści, jakie z tego wyniesie. Słowem, usługi muszą być projektowane z myślą o każdym, silnym, słabym, zdrowym, chorym, mieszkającym w mieście i poza nim.

Początkowo MAC wprowadził do publicznej debaty pojęcie informatyzacji zintegrowanej. Raport „Państwo 2.0”¹, stanowił jednocześnie krytyczną, choć w ocenie wielu specjalistów powierzchowną i mało konstruktywną ocenę skutków prowadzonych dotąd w sektorze publicznym inwestycji technologicznych. Zarazem Ministerstwo zaakceptowało wnioski z raportu „Mapa drogowa otwartego rządu w Polsce” opublikowanego przez Centrum Cyfrowe Projekt Polska w 2011 r.² i pracuje teraz nad repozytoriami informacji publicznej oraz ustawą o otwartych zasobach. Natomiast późną jesienią 2012 r. określono wizję działań rządowych jako właśnie państwo optimum.

Narzędziem jego budowania będzie zaaprobowany już Program Operacyjny Polska Cyfrowa o wartości 10 mld złotych, który zacznie się 1 stycznia 2014 r. Stawia się w nim na dostępność sieci, rozwój treści i usług oraz wpieranie kompetencji cyfrowych.

To z jego środków mają być sfinansowane działania Programu Zintegrowanej Informatyzacji Państwa 2.0 (PZIP)³. Wciąż trwają prace nad jego wersją ostateczną. Celem strategicznym PZIP jest zwiększenie liczby wysokiej jakości publicznych e-usług w Polsce, mierzone odsetkiem korzystających z nich osób indywidualnych i przedsiębiorców tak, aby Polska była w 2020 r. w pierwszej siódemce krajów Unii Europejskiej. Znowuż, za cel operacyjny uznano „zapewnienie interoperacyjności istniejących oraz nowych systemów informatycznych administracji publicznej i eliminowanie powielającej się funkcjonalności, co doprowadzi do zbudowania spójnego, logicznego i sprawnego Systemu Informacyjnego Państwa, dostarczającego na

---

1 „Raport Państwo 2.0 — Nowy start dla e-administracji”, Warszawa 2012, <http://mac.gov.pl/dzialania/raport-panstwo-2-0-nowy-start-dla-e-administracji/>

2 „Mapa drogowa otwartego rządu w Polsce”, Justyna Hofmoki, Alek Tarkowski, Igor Ostrowski, Małgorzata Werner, Katarzyna Werner, Jakub Bartosiak, Donatella Solda-Kutzmann, Paweł Hess, Centrum Cyfrowe Projekt Polska, Warszawa 2011, <http://centrumcyfrowe.pl/projekty/mapa-drogowa/>

3 Warto na tym miejscu zwrócić uwagę, że pojęcie „Zintegrowanej Informatyzacji” budzić może skojarzenia z wizją „zintegrowanego mega-systemu” obejmującego swoim zakresem całość usług i procesów administracji publicznej. Architektura informacyjna państwa powinna być możliwie spójna, o ile sprzyja to efektywnej realizacji celów, jednak osiągnięcie pragmatycznego poziomu spójności z całą pewnością nie wymaga stosowania utopijnych środków technicznych. W opinii autorów niniejszego opracowania nie taki jest jednak (na szczęście) zamiysł MAC dotyczący „zintegrowanej informatyzacji” — jest ona koncepcją zarządzającą, dotyczącą budowania ładu teleinformatycznego (IT Governance).

poziomie krajowym i europejskim oczekiwane usługi kluczowe dla obywateli — w tym przedsiębiorców, w sposób efektywny pod względem kosztów i innych niezbędnych zasobów”.

PZIP ma stanowić program rozwoju w rozumieniu art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁴. Stanie się zarazem, obok Narodowego Planu Szerokopasmowego, elementem wykonawczym dla ponadsektorowej strategii rozwoju, czyli Strategii „Sprawne Państwo” (równie wciąż nie przyjętej przez rząd).

Zatem, celem niniejszego raportu jest konstruktywna analiza nowego podejścia do informatyzacji i zasygnalizowanie obszarów, kierunków, i rozwiązań które warto wziąć pod uwagę przy wdrażaniu go w życie. Liczymy że będzie to wartościowy głos w trwającej od wielu lat dyskusji dotyczącej modernizacji polskiej administracji, którą wyraźnie zdynamizowało pojawienie się MAC i podejmowane przez tę instytucję działania.

Naszą intencją jest dalsze rozwijanie niniejszego opracowania tak aby zapewnić jego aktualność w miarę ewolucji i materializowania się planów MAC. W inicjalnej wersji skupiamy się na zarysowaniu odpowiedzi na cztery podstawowe pytania:

PO CO? PYTANIE O MOTYWACJE ZMIANY:

- Czy deklarowane przez MAC cele adresują dobrze określone i istotne potrzeby?
- Czy cel precyzyjnie zdefiniowany? (jeżeli nie to jakiego doprecyzowania należałoby oczekiwać)
- Jakie są przesłanki za tym że cel jest istotny?

CO? PYTANIA O ISTOTĘ I SKALĘ ZMIANY:

- Jak można zdefiniować podjęte przez MAC wyzwanie na gruncie znanych koncepcji i metod zarządzania?
- Jaka jest skala tych wyzwań biorąc pod uwagę przedstawioną przez MAC diagnozę status quo, oraz inne dostępne źródła?

JAK? PYTANIA O DROGĘ DO ZMIANY:

- Jakie kamienie milowe i kluczowe działania prowadzą do realizacji przyjętych przez MAC celów?
- Na ile działania te są reprezentowane w prezentowanych publicznie planach?

PUNKT WYJŚCIA? PYTANIE O NARZĘDZIA PO JAKIE NAJŁATWIEJ SIĘGNAĆ Z PUNKTU WIDZENIA ISTNIEJĄCEGO STATUS QUO.

---

⁴ Dz. U. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.

- Czy działania te są już w jakimś stopniu realizowane przez podmioty administracji publicznej, stanowiące potencjalne źródło dobrych praktyk państwa optimum, „zintegrowanej informatyzacji” i „otwartego rządu”?

Wierzymy, że odpowiedź na powyższe pytania będzie użytecznym wkładem w transformację, której nasz kraj niewątpliwie potrzebuje — nikt przy zdrowych zmysłach nie może kwestionować poważnej potrzeby modernizacji polskiej administracji, oraz roli, jaką w tym procesie może pełnić racjonalne stosowanie teleinformatyki.

Jak działa państwo optimum?

- Tylko tyle regulacji, ile jest niezbędne dla codziennej sprawności funkcjonowania instytucji publicznych.
- Tylko tyle interwencji, ile trzeba dla rozwoju i wysokiej stopy zwrotu ponoszonych inwestycji, także w ludzi i ich umiejętności.
- Tylko tyle restrykcji, ile potrzebne jest dla bezpieczeństwa struktur obronnych państwa oraz bezpieczeństwa codziennego mieszkańców kraju.
- Tylko tyle opiekuńczości, by nikomu nie dać poczuć się wykluczonym.
- Tyle tylko aktywności na poziomie centralnym, by wspomagać rozwiązywanie problemów na niższych poziomach organizacji życia publicznego.
- Tylko tyle administracji jeśli chodzi o zasoby, ile naprawdę potrzeba w określonych obszarach

Źródło: www.mac.gov.pl

MOTYWACJA

- Czy deklaracje MAC adresują dobrze określone i istotne potrzeby?
- Czy cel precyzyjnie zdefiniowany? (jeżeli nie to jakiego doprecyzowania należałoby oczekiwać)
- Jakie są przesłanki za tym że cel jest istotny?

Według MAC celem strategicznym programu informatyzacji i cyfryzacji powinno być „*ułatwienie, uproszczenie funkcjonowania, bądź obsługa tych dziedzin życia, gdzie konieczna jest bezpośrednia relacja państwo–obywatel, przy zagwarantowaniu najlepszej relacji nakładów do wyników przetwarzania informacji.*” Cel ten realizowany jest przez „*zbudowanie takiego Systemu Informacyjnego Państwa oraz ułatwienie i uproszczenie funkcjonowania różnych funkcji państwa, dzięki którym korzyści uzyska możliwie najszerszy krąg interesariuszy*”.

Celom tym towarzyszy lista kluczowych korzyści:

1. zmniejszenie liczby dokumentów papierowych przy równoczesnym wzroście liczby zadań obsługiwanych elektronicznie, mierzone m.in. **zmniejszeniem zużycia papieru** na różnego rodzaju wnioski, zaświadczenia i inne dokumenty jak i **skróceniem czasu obsługi poszczególnych procedur po stronie administracji,**
2. zwiększanie liczby i dostępności oferowanych usług w określonych dziedzinach, stosownie do przyjętych priorytetów, na poziomie instytucji i kraju wyrażające się **oszczędnością czasu klientów urzędów,**
3. zmniejszenie liczby rejestrów danych o obywatelach i eliminacja powielających się informacji do niezbędnego poziomu pokrywającego potrzeby, pozwalające **obniżyć koszt utrzymania danych** w Systemie Informacyjnym Państwa,
4. poprawa jakości danych pozwalająca uzyskać i utrzymać **poziom wiarygodności/stopy błędu na wymaganym poziomie niższym kosztem,**
5. jednokrotne wprowadzanie danych do systemów publicznych, które przynosi **oszczędność szeroko pojętych zasobów** począwszy od liczby operatorów na wejściu do systemów po serwery i łącza,
6. wspólne korzystanie, w różnym celu, z zasobów informacyjnych oraz danych referencyjnych zgromadzonych przez administrację państwową zapewniające **jednoznaczność wykorzystywanych danych i oszczędność zasobów technicznych** na przechowywanie i utrzymanie danych,
7. zapewnienie możliwości świadczenia usług przez urząd niezależnie od lokalizacji przy wykorzystaniu, co do zasady, danych już dostępnych w systemach, bez angażowania zainteresowanego — klienta pozwalające **zaoszczędzić czas interesantów** i w sposób oczywisty ułatwić im życie,
8. jednoznaczne określenie właścicieli danych w poszczególnych obszarach i przypisanie im obowiązku utrzymania zapewniające najprostszy i najbardziej skuteczny sposób utrzymania i aktualizacji danych. Liczba podmiotów uczestniczących w tym procesie jest zminimalizowana, co prowadzi do **obniżenia kosztów,** zaś równocześnie są one bezpośrednio zainteresowane **utrzymaniem wysokiej jakości danych,**
9. standaryzacja i wdrożenie modelu identyfikacji i autentykacji użytkowników Systemu Informacyjnego Państwa umożliwiającego i zapewniającego powszechny i prosty dostęp do e-usług.

Cele nie są określone w sposób precyzyjny, mierzalny — retoryka sugeruje jednak kierunki, w jakich powinniśmy poszukiwać tych miar. Priorytety biznesowe dotyczą skracania czasu poświęcanego przez obywateli na relacje z administracją oraz obniżanie kosztów. Tak struktura może budzić niedosyt co do priorytetów modernizacji administracji. Czy największym wyzwaniem, dla którego chcemy dokonywać transformacji administracji jest tylko satysfakcja obywateli i niższe koszty technologii?

Osobną sprawą jest bowiem finansowanie tych działań. Zakładając, że dominującym sposobem finansowania dużych inwestycji modernizacyjnych będzie wykorzystanie funduszy unijnych z Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa”, warto przeanalizować jak na priorytety patrzy Komisja Europejska. Na dofinansowanie mogą liczyć projekty zintegrowane, z różnych dziedzin, ale realizujące cele wspólnotowe zapisane w Strategii Europa 2020 i Inicjatywach Wiodących. Bruksela tak skonstruowała budżet na lata 2013-2020, aby władze krajów członkowskich „nie miały prawa” do wydatkowania środków UE według własnego uznania. Środki UE mają pomóc podmiotom w krajach członkowskich osiągnąć założone cele. Będzie to oceniane poprzez system wskaźników w nich zaproponowanych. Co więcej, Komisja już ocenia realizację projektów teleinformatycznych w krajach UE pod kątem spełniania nowych wskaźników, czego wyrazem jest badanie Digital Agenda Scoreboard⁵.

W tym duchu coraz większe znaczenie nabiera filozofia otwartego rządu. Widać, że można również tak podejść do usprawnienia państwa. Taki wniosek nasuwa się po lekturze wspomnianego na początku raportu „Mapa drogowa otwartego rządu w Polsce”. Owszem, niech nasze państwo dalej inwestuje w rozwiązania teleinformatyczne, ale równocześnie winno zaufać obywatelom, którzy mając szeroki dostęp do surowych źródeł cyfrowych w serwisach publicznych, zrobiliby z tego użytek, na który nigdy by nie wpadli politycy i urzędnicy.

„Według założeń otwartego rządu, państwo oraz administracja publiczna na wszystkich szczeblach powinny być w jak największym stopniu otwarte i dostępne „do wglądu” dla obywateli – dzięki otwartości zasobów oraz procedur działania” — czytamy w raporcie. Chodzi zwłaszcza o swobodny dostęp do dokumentów i danych wytwarzanych przez instytucje publiczne. W ten sposób stanie się możliwa kontrola i skuteczny nadzór publiczny nad funkcjonowaniem instytucji państwa. Filozofia otwartego rządu zrywa z silną tradycją utrzymywania tajności działań i dokumentów tworzonych przez administrację, uzasadnianych zazwyczaj potencjalnymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa narodowego oraz w imię obrony narodowej racji stanu.

W filozofii otwartego rządu wartością nadrzędną jest współpraca, określana również mianem demokracji partycypacyjnej. Dotychczasowe działania skupiały się na efektywności (w modelu e-government) lub przejrzystości i dostępie do informacji. Zdaniem autorów raportu *„współpraca może oznaczać tworzenie nowych usług drogą ponownego wykorzystania informacji i danych udostępnionych przez państwo. Usługi te mogą uzupełniać usługi publiczne albo nawet je zastępować. Może to jednak też oznaczać generowanie własnych danych i informacji przez obywateli, z myślą o wykorzystaniu ich przez administrację publiczną”*.

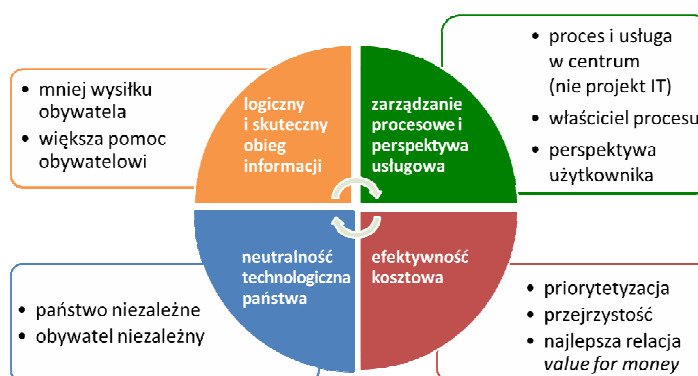
⁵ Więcej na temat w aneksie.

ISTOTA I SKALA ZMIANY

- Jak można zdefiniować podjęte przez MAC wyzwanie na gruncie znanych koncepcji i metod zarządzania?
- Jaka jest skala tych wyzwań biorąc pod uwagę przedstawioną przez MAC diagnozę status quo, oraz inne dostępne źródła?

W dotychczasowych dokumentach założenia „zintegrowanej informatyzacji” są dość ogólnikowe, co utrudnia merytoryczną dyskusję na. Jej cztery filary (zarządzanie procesowe, logiczny obieg informacji, neutralność technologiczna oraz efektywność kosztowa) nie budzą sprzeciwu, są jednak zdefiniowane powierzchownie, bez precyzyjnego odniesienia do będących w powszechnym użyciu metod, pojęć i dobrych praktyk.

Informatyzacja zintegrowana wg raportu Państwo 2.0 Model i postulaty.

1. Logiczny i skuteczny obieg informacji, dzięki któremu administracja będzie w stanie szybciej pomóc obywatelowi w realizacji jego obowiązków na rzecz państwa oraz wspierać go w realizacji jego aspiracji. *Informatyzacja musi być podporządkowana obiegowi informacji, a nie odwrotnie.*
2. Sensowny obieg informacji jest w stanie zdefiniować i nadzorować tylko ten, kto tej informacji potrzebuje, by obsługiwać obywatela. Mówimy więc o procesach w administracji publicznej i usługach jakie ona zapewnia, a nie o projektach informatycznych. *Przy czym właścicielem każdego procesu powinien być nie informatyk, lecz merytorycznie zaangażowany urzędnik lub urzqd, który realnie odpowiada za kontakty na linii państwo–obywatel.*
3. *Przejrzysta i efektywna informatyzacja to także taka, w której każdą złotówkę ogląda się ze wszystkich stron, nim zostanie wydana.* Wszystkie wybrane i realizowane rozwiązania muszą gwarantować *najlepszą możliwą relację wyników do zaangażowanych nakładów.*
4. *Państwo neutralne technologicznie, które musi gwarantować, że dostęp obywatela nie może być ograniczony tym z jakiego korzysta systemu operacyjnego, a nawet z jakiego urządzenia (komputer, tablet, smartphome, czy urządzenia, które jeszcze nie istnieją).* Dobór rozwiązania musi zapewnić, że państwo może zmienić usługodawcę rozwiązań informatycznych, jeśli współpracuje z obecnym nie gwarantuje oczekiwanych korzyści dla obywateli. Państwo powinno stosować takie instrumenty, by nie stało się zakładnikiem konkretnego rozwiązania lub firmy go dostarczającej.

Wydaje się że aspiracje wyrażane przez MAC opisują transformacyjną zmianę prowadzącą do radykalnego zwiększenia dojrzałości procesów związanych z ładem IT, w powiązaniu z wdrożeniem zarządzania procesowego dla działań administracji związanych z obsługą obywateli (a więc w obszarze procesów „biznesowych” administracji).

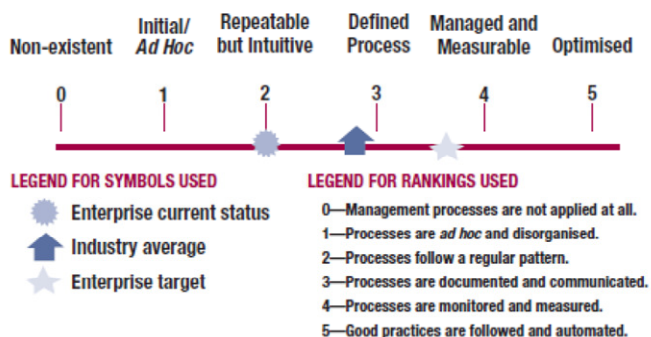
Aspiracje w sferze zapewnienia ładu informatycznego można byłoby skonkretyzować wykorzystując referencyjne modele dojrzałości - ukierunkowane na procesy związane z ładem IT (np. CoBIT, CMM-I) czy procesy bardziej generyczne (np. SPICE, EFQM). Bez wchodzenia w szczegóły konkretnego modelu, większość z nich wyróżnia „poziomy dojrzałości”, warunkujące to w jakim stopniu procesem daje się sterować. Znana struktura procesu warunkuje jego powtarzalność, określenie parametrów wyznaczających mierzalne cele procesu oraz skorelowanych z celami wskaźników

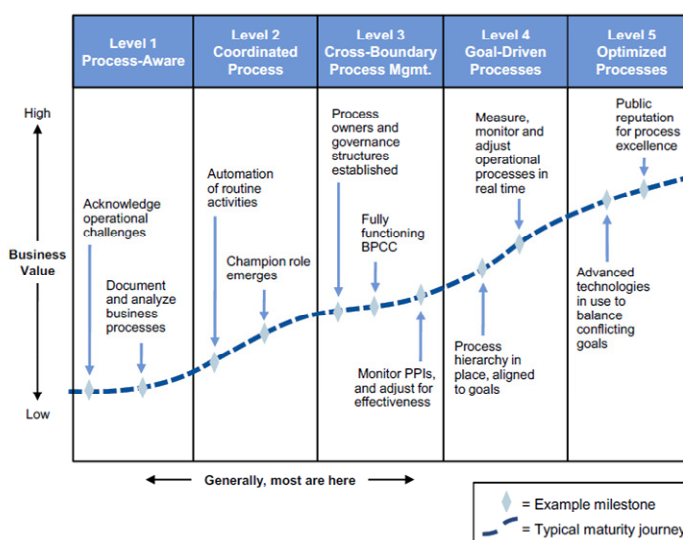
efektywności (metryk) dają możliwość oceny efektywności i skuteczności procesu, zaś w dalszej kolejności jego doskonalenie. Gromadzenie pomiarów metryk pozwala procesy optymalizować i dostosowywać do zmieniających się celów biznesowych.

Model dojrzałości e-Government CMM oparty o standard CoBIT

Model dojrzałości procesów stosowany przez Gartner Inc

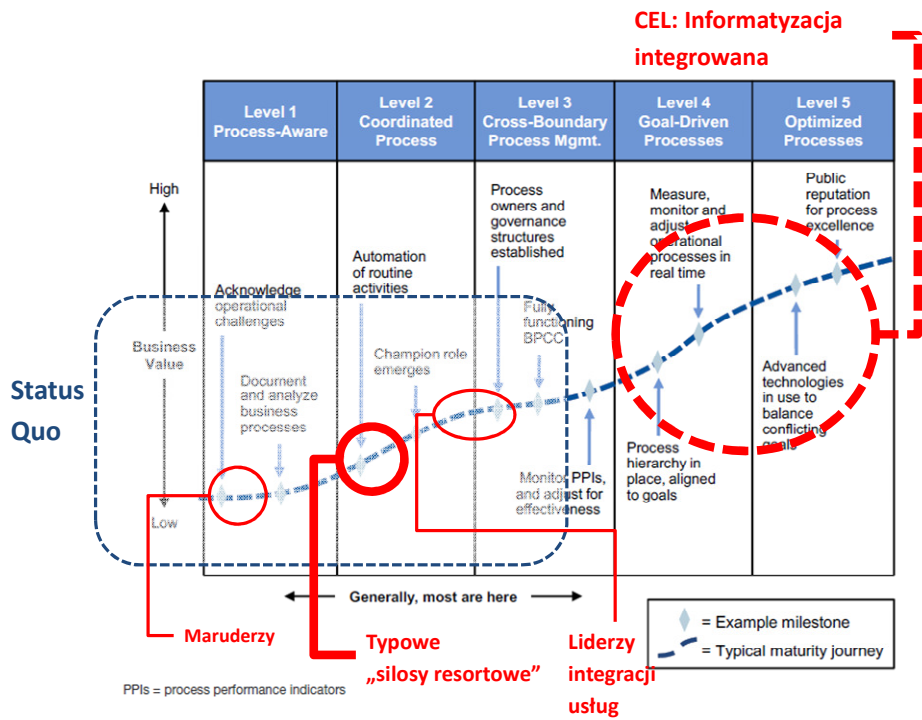

Wybrane przykłady modeli dojrzałości procesów

PPIs = process performance indicators

Biorąc pod uwagę że podejście procesowe dotyczyć ma procesów biznesowych, a nie tylko procesów IT aspiracje MAC wydają się sięgać jeszcze dalej — reorganizacji procesów biznesowych tak, aby efektywnie dostarczały one mierzalną wartość dla końcowych interesariuszy (obywateli). Przykładem tego typu reorganizacji procesów może być wdrożenie w administracji systemu zarządzania typu Lean Management.

Biorąc pod uwagę punkt wyjścia — dzisiejsze status quo — zadanie jakie stawia sobie MAC jest bardzo trudne i w żadnym wypadku nie ogranicza się do zmian w obszarze planowania i realizacji projektów. informatycznych. Skalę zmiany w kontekście przykładowego modelu dojrzałości podglądowo ilustruje następujący rysunek.

Transformacja w kierunku zintegrowanej informatyzacji w kontekście modelu dojrzałości procesów.

- Jakie kamienie milowe i kluczowe działania prowadzą do realizacji przyjętych przez MAC celów?
- Czy te działania są reprezentowane w prezentowanych publicznie planach?
- Jakie działania mają szansę finansowania z funduszy UE, zaś jakie będą wymagały znalezienia finansowania budżetowego, bądź realizacji przedsięwzięć w modelu PPP?

Program Zintegrowanej Informatyzacji nie może zatrzymać się na poziomie ogólności przedstawionym w raporcie „Polska 2.0”, jeżeli chodzi o kwestie zarządcze i metodyczne. Istotą standardów zarządzania procesowego nie jest wprowadzenie języka opisu organizacji, tylko jej doskonalenie, zaś konkretnie — doskonalenie jej cech stanowiących mierzalne atrybuty procesów: jakościowe, kosztowe, efektywnościowe.

Raport „Polska 2.0” nie postulował konkretnych działań, które w praktyce mogłyby doprowadzić do wdrożenia zarządzania procesowego. Program Zintegrowanej Informatyzacji nie powinien od tego abstrahować, jeżeli ma być faktycznie dokumentem wykonawczym strategii. Sformułowana zgodnie z kanonami zarządzania procesowego wymaga systematycznej (nie jednorazowej) oceny efektywności procesów i usług realizowanych przez instytucje poprzez konkretne liczby — wskaźniki efektywności i jakości pozwalające stawiać cele projektom modernizacyjnym i oceniać ich rezultaty w sposób konkretny. Pomiar — w myśl powszechnie stosowanych w zarządzaniu procesowym modeli dojrzałości — jest podstawą skutecznej poprawy. Wydaje się że istnieją w administracji publicznej podmioty, które — tak jak np. ZUS — wyzwaniem zarządzania procesowego podejmują w sposób kompetentny i konsekwentny. Warto traktować je jako źródła dobrych praktyk i współtwórców pragmatyki „zintegrowanej informatyzacji”.

Dotyczy to szczególnie usług wymagających koordynacji procesów przebiegających pomiędzy różnymi jednostkami administracji. Doskonałym przykładem jest choćby zestaw usług tworzących Centralną Ewidencję Działalności Gospodarczej. Zaangażowane w nią podmioty to urzędy gmin, ZUS, Główny Urząd Statystyczny, urzędy skarbowe.

Aby dostawca usług dla obywatela (jest nim Ministerstwo Gospodarki) mógł zagwarantować konkretny poziom jakości i parametry efektywności usługi takie jak liczba jednocześnie obsługiwanych usługobiorców, czas realizacji usługi, niezawodność, inne podmioty publiczne zaangażowane w jej świadczenie muszą podjąć podobne zobowiązania. Potrzebna jest prosta i skuteczna droga rozwiązywania problemów, jakie mogą wystąpić w całym „łańcuchu wartości” tworzącym usługę. Oznacza to, że czas i zasoby poszczególnych podmiotów zaangażowane są w realizację zobowiązań podmiotu-usługodawcy. Czasem muszą zainwestować w automatyzację działań, która z ich partykularnego punktu widzenia nie jest celowa narażając się na zarzuty organów kontroli państwowej. Dlatego większość usług, jakie są sukcesem polskiej e-Administracji, ma charakter resortowy — nie międzyresortowy — zaś usługi prawdziwie zintegrowane powstają w niesprzyjającym integracji otoczeniu organizacyjnym, głównie dzięki nadzwyczajnemu osobistemu zaangażowaniu twórców i silnemu wsparciu politycznemu. Tak długo jak czas decydentów politycznych jest w administracji dobrem rzadkim, usługi zintegrowane będą raczej wyjątkiem niż regułą.

Aby stało się inaczej, konieczna jest wyjście poza formułę opiniowania i koordynacji realizowaną przez ciała takie jak Komitet Rady Ministrów ds. Cyfryzacji w stronę Zarządu

Programu Zintegrowanej Informatyzacji (KSPZI) — podobnie umocowanej organizacji aktywnie sterującej programem budowy portfela zintegrowanych usług publicznych. Podstawą tego portfela usług i programu jego implementacji powinny być strategiczne cele dotyczące modernizacji administracji publicznej. Ważnym zasobem wiedzy dla prac KSPZI powinien być katalog procesów i usług publicznych dokumentujący ich strukturę oraz metryki jakości i efektywności. Taka wiedza umożliwia racjonalne definiowanie celów poprawy procesów i identyfikację dobrych praktyk — zaś w rezultacie wprowadzenie w obszarze administracji racjonalnego systemu zarządzania przez cele. Zarządzanie takim zasobem wiedzy jest równie ważnym zagadnieniem jak zarządzanie projektami realizowane w ramach Centrum Projektów Informatycznych MAC (CPI).

Bez wprowadzenia realnej odpowiedzialności i instrumentów wykonawczych pozwalających na doskonalenie procesów mających charakter międzyagencyjny, żadne poważne przedsięwzięcie budowania „zintegrowanej administracji” i szerokie wdrożenie zarządzania procesowego nie może się udać. Biorąc pod uwagę intencje dotyczące roli Programu Zintegrowanej Informatyzacji Państwa (PZIP) wyrażane przez MAC, instrumenty te powinny znaleźć się w punkcie „Podstawowe założenia systemu realizacji” PZIP. Ważne jest, aby założenia tam przedstawione odzwierciedlały dobre praktyki zarządzania programami i projektami. System realizacji przedstawiony w projekcie strategii „Sprawne Państwo 2011-2020” nie spełnia tego postulatu, stanowi bowiem opis koordynacji działań przy rozproszonej odpowiedzialności za szczegółowe zagadnienia strategii.

PUNKT WYJŚCIA

- Czy działania te są już w jakimś stopniu realizowane przez podmioty administracji publicznej, stanowiące potencjalne źródło dobrych praktyk „zintegrowanej informatyzacji” i „otwartego rządu”?

Dobre praktyki odnajdujemy zarówno na szczeblu administracji rządowej, jak i samorządowej. Razem tworzą swego rodzaju „archipelag” wysp zintegrowanej informatyzacji. Te, które wymieniamy poniżej, mają szansę jako pierwsze na zbudowanie mostów i tym samym scalenie państwa polskiego w jeden, sprawny organizm.

WYSPA ZUS

W tym roku mija trzynaste lat od obsłużenia pierwszego klienta w Kompleksowym Systemie Informatycznym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, znanym powszechnie jako KSI ZUS. Umowa na stworzenie systemu została podpisana z firmą Prokom dwa lata wcześniej. Dzisiaj ZUS pobiera i rozlicza składki od ok. 2,2 mln płatników, które dotyczą 24 mln ubezpieczonych. Każdego miesiąca KSI dokonuje ponad 100 mln operacji księgowych, a w jego bazie danych przechowywanych jest ponad 40 terabajtów danych. W 2005 r. KSI zdobył główną nagrodę w konkursie eEurope Awards for eGovernment organizowanym pod auspicjami Komisji Europejskiej. Dzięki ZUS przynajmniej w jednej dziedzinie e-administracji dorównujemy czołowym krajom UE.

Znakomita większość płatników składek jest już zobligowana do korzystania z elektronicznej formy komunikacji z ZUS-em. Do usprawnienia ich obsługi zostały stworzone narzędzia wspomagające, m.in. Program Płatnik czy Elektroniczny Urząd Podawczy. Firmy zatrudniające poniżej pięciu pracowników mogą, zgodnie z prawem, korzystać nadal z tradycyjnej, papierowej formy. Ale zarazem coraz więcej małych firm rezygnuje z papieru w kontaktach z ZUS i przechodzi na dokumentację elektroniczną. Natomiast z partnerami takimi jak NFZ, OFE czy NBP ZUS komunikuje się już całkowicie elektronicznie.

Pod koniec lat 90. ub. wieku ZUS przypominał królestwo, w którym król, czyli prezes, miał formalną władzę, ale prawdziwa była po stronie wasali, czyli dyrektorów poszczególnych oddziałów. Wynikało to z braku jednolitego systemu informatycznego i kultu papieru. Gdy w tym roku zaczęła działać Platforma Usług Elektronicznych (pue.zus.pl), która po odpowiednim uwierzytelnieniu zapewnia 24 godzinny dostęp do własnego konta, gdzie będzie mógł sprawdzić stan składek, złożyć wniosek lub dokonać korekty danych, nastąpiła fundamentalna zmiana, jeszcze wciąż nie niedoceniona przez płatników. Otóż, ZUS przestał być państwem feudalnym, stał się demokratyczną republiką z zadatkami na otwarty rząd. Przy okazji spowodował bardzo widoczne zainteresowanie platformą e-PUAP i profilem zaufanym.

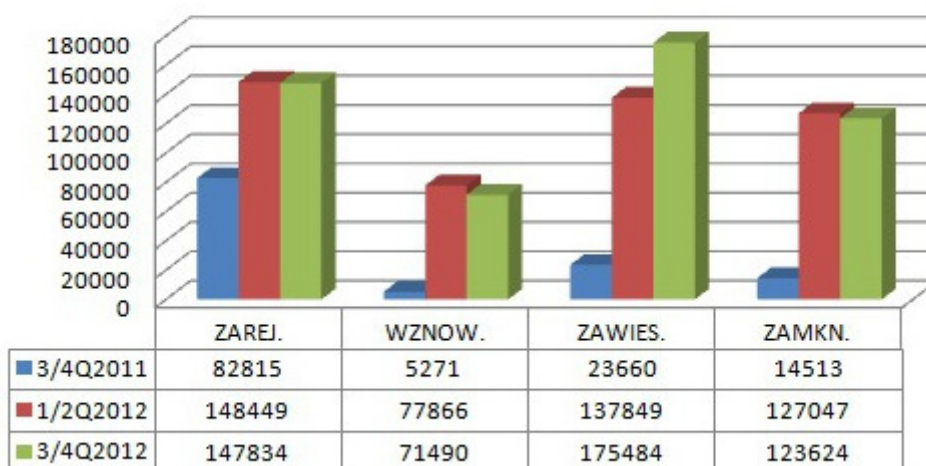
WYSPA GOSPODARKI

System CEIDG został uruchomiony 1 lipca 2011 r. Od tego dnia każdy nowy przedsiębiorca (osoba fizyczna) może się w nim zarejestrować przez Internet lub w dowolnym Urzędzie Gminy, który weryfikuje i wprowadza dane bezpośrednio do systemu. Do końca tego roku trwało przenoszenie danych do CEIDG z gminnych ewidencji działalności gospodarczej. Za największy sukcesem systemu należy uznać fakt, iż udało się zorganizować bieżącą współpracę oraz elektroniczny obieg informacji pomiędzy wszystkimi instytucjami zaangażowanymi w proces rejestracji działalności gospodarczej - MSWiA (PESEL), UdSC (POBYT), KPRM (Karta Polaka), MS (KRK), GUS (REGON), MF (US/CRP KEP), ZUS/KRUS. Tak się buduje mosty między wyspami.

Wypełnienie formularza trwa 15 minut, zaś działalność gospodarczą można rozpocząć z chwilą złożenia poprawnego wniosku. Wpis jest dokonywany nie później, niż następnego dnia roboczego po dniu wpływu do CEIDG poprawnego wniosku. Wniosek przez Internet można potwierdzić podpisem elektronicznym lub Profilem Zaufanym (ePUAP). Duże znaczenie dla uruchomienia systemu miała nowelizacja ustawy o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 13 maja 2011 r. (Dz. U. Nr 131, poz. 764). Doprecyzowano w niej zapisy określające przebieg procesu rejestracji działalności gospodarczej i funkcjonowanie CEIDG. Wprowadzono także kolejne ułatwienia dla przedsiębiorców, m.in. możliwość wyboru formy opodatkowania we wniosku o wpis.

CEIDG cieszy się coraz większą popularnością wśród przedsiębiorców. Według statystyk Ministerstwa Gospodarki łącznie przez sześć kwartałów 2011 i 2012 r. zarejestrowało tak swoją działalność 379098 przedsiębiorców.

LICZBA POSZCZEGÓLNYCH GRUP PRZEDSIĘBIORCÓW

Źródło: ceidg.gov.pl

Uruchomiony na początku czerwca 2010 r. e-Sąd formalnie jest VI Wydziałem Cywilnym Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie i rozpatruje najprostsze pozwy o zapłatę w trybie upominawczym z całej Polski. Jego popularność znacznie przewyższyła oczekiwania Ministerstwa Sprawiedliwości.

Tańsze i prostsze dochodzenie swoich roszczeń drogą elektroniczną powoduje, że od uruchomienia e-sądu liczba napływających do niego spraw lawinowo rośnie. Do końca grudnia 2012 r. wpłynęło do niego ponad 4,6 mln spraw. Zwykły wydział Sądu wydaje wyrok w 4 tys. spraw rocznie. Tu jedna osoba jest w stanie wydać wyrok w 12,8 tys. spraw rocznie! Notabene pracuje tu 11 sędziów i 153 referendarzy.

Polacy znakomicie przyjęli ten sposób rozstrzygania sporów. Do e-Sądu tysiące spraw co miesiąc wnoszą firmy windykacyjne, które dzięki uruchomionemu Elektronicznemu Postępowaniu Upominawczemu (EPU) masowo wysyłają pozwy. Orzeczenia zapadają szybciej, obniżyły się koszty operacyjne oraz koszty samego postępowania sądowego.

Ministerstwo Sprawiedliwości pracuje również nad wprowadzeniem Elektronicznego Potwierdzenia Odbioru. System ma skrócić czas przepływu informacji o statusie doręczenia przesyłek sądowych i zmniejszyć liczbę reklamacji. Pierwsze pilotaże wykazały, iż wykorzystując elektroniczne potwierdzenie odbioru, można skrócić wpływ informacji o statusie doręczenia przesyłki do sądu o ok. 11 dni. Równoległe prowadzone są prace legislacyjne, które umożliwią stosowanie elektronicznego potwierdzenia odbioru jako podstawowego sposobu przekazywania przez operatora informacji o dokonaniu doręczenia przesyłki sądowej.

Ministerstwo Sprawiedliwości pracuje też nad zapowiadany systemem wprowadzającym elektroniczny bankowy tytuł egzekucyjny. Resort chce, żeby banki mogły przekazywać wnioski o wszczęcie postępowania i ich rozpatrywanie z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego e-BTE. Przy tworzeniu systemu wykorzystane zostaną doświadczenia płynące z elektronicznej postępowania upominawczego. Trwają prace nad budową systemu, który będzie obsługiwał takie postępowanie. W Ministerstwie prowadzone są testy opracowanych przez wykonawcę wersji testowych poszczególnych modułów systemu. Wdrożenie systemu zaplanowano na IV kwartał 2012 r.

Niezmiennie rekordy popularności bije Nowa Księga Wieczysta (NKW), którą przeglądało już 25 mln osób. Wkrótce notariusze i komornicy otrzymają stałą możliwość wyszukiwania właścicieli nieruchomości nie tylko po numerze Księgi Wieczystej, ale także po nazwisku czy też lokalizacji. Wpłynie to niechybnie na usprawnienie obrotu nieruchomościami, proces inwestycyjny i proces egzekucyjny. Być może z czasem prawo pozwoli na udostępnienie wszystkim pełnej wersji wyszukiwarki. Tymczasem banki odkryły możliwości NKW jako element walki konkurencyjnej na rynku kredytów hipotecznych. Zgadając się samemu sprawdzić zapisy w Księdze, pozwalają klientom oszczędzić czas i pieniądze.

Fundamentalne zmiany zachodzą także w procesie rejestracji spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Właściwie jest już możliwe przeprowadzenie tego procesu poprzez internet. Ale zmianą, którą Ministerstwo Sprawiedliwości, wystawia na próbę inteligencję i nawyki urzędników oraz przedsiębiorców, jest możliwość posługiwania się elektronicznymi odpisami z rejestru przedsiębiorców czy też stowarzyszeń i fundacji z Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Odtąd urzędnicy powinni zaprzestać żądać odpisów w postępowaniach przetargowych i sami sprawdzać firmy.

W ostatnim czasie zaszły też zmiany w systemie elektronicznego dozoru (SDE) skazanych. Uważa się, że to jedna z ważniejszych reform wymiaru sprawiedliwości w ostatnich latach. System ruszył we wrześniu 2009 r. Był wprowadzany etapami i od stycznia 2012 r. obejmuje cały kraj, co oznacza, że może się w nim teraz znajdować nawet 7,5 tys. skazanych. Na razie e-kajdanki ma na sobie 4 tys. osób.

Prawdziwą rewolucją stanie się jednak powszechne nagrywanie rozpraw na salach sądowych. Tymczasem system działa w sądach okręgowych i apelacyjnych. W każdej sali w sądzie okręgowym jest umiejscowiona centralna jednostka rejestrująca, do której podłączone są dwie kamery. Jedna zbiera widok całej sali, a druga jest skierowana na świadka. Każda sala jest wyposażona w 6 mikrofonów podzielonych na 4 strefy: strefa składu orzekającego, świadka, strony powodowej i pozwanej. Do tego podłączona jest kamera dokumentowa i zestaw do wideokonferencji. W sądach apelacyjnych z kamer i zestawu do wideokonferencji nagrywany jest tylko dźwięk. W sądach, w których wdrożono e-protokół, nagrywaniu podlegają tylko sprawy cywilne.

Podstawowym założeniem e-protokołu jest to, że sędzia nie będzie dyktował protokolantowi treści protokołu, w związku z tym rozprawy mają trwać znacznie krócej. Doświadczenia krajów, w których od lat funkcjonuje e-protokół, wskazują, że wprowadzenie nagrywania na salach rozpraw skraca czas trwania postępowania sądowego nawet o 1/3. Mimo to decyzja o wdrożeniu w polskich sądach e-protokołu wzbudziła protesty części środowisk sędziowskich. Nie godzą się ze zmianą dotychczasowego sposobu pracy. Zwolennicy e-protokołu upatrują w tym przede wszystkim lęk przez możliwość udowodnienia niekompetencji sędziów czy też nazbyt pobłażliwego traktowania podsądnych.

Nic dziwnego, że senator Krzysztof Kwiatkowski, były minister sprawiedliwości, traktuje informatyzację jako lekarstwo na bolączki wymiaru sprawiedliwości.

WYSPA EPUAP

Dzięki Elektronicznej Platformie Usług Administracji Publicznej (ePUAP) obywatele mogą załatwiać sprawy urzędowe za pośrednictwem internetu, natomiast przedstawiciele podmiotów publicznych — bezpłatnie udostępniać swoje usługi w postaci elektronicznej. Ideą przyświecającą budowie ePUAP było stworzenie jednego, łatwo dostępnego i bezpiecznego elektronicznego kanału udostępniania usług publicznych; tak powstał portal www.epuap.gov.pl

Niestety, chociaż Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji (MAC) bardzo się stara, aby rzeczywiście portal zapewniał sprawną komunikację pomiędzy obywatelami a administracją, przedsiębiorcami a administracją oraz samymi instytucjami administracji publicznej, to jego wewnętrzna konstrukcja niezwykle to utrudnia. Na dodatek wciąż prawo nie zmusza urzędów do korzystania zeń. Oto przykład. Gdy chcemy złożyć wniosek o ścięcie drzewa koło domu do właściwego wydziału ochrony środowiska, nie jesteśmy w stanie sprawdzić, czy nasza gmina realizuje tę usługę drogą elektroniczną. Owszem, odnajdziemy tę procedurę w kilkudziesięciu miejscach, ale za nic się nie dowiemy, czy to dotyczy Warszawy.

Samorządy i inne instytucje publiczne niby powinny korzystać z ePUAP, ale nie zmusza ich do tego żadna ustawa. Dopiero teraz toczą się konsultacje społeczne na założeniami nowelizacji Ustawy o informatyzacji podmiotów działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw. Jeśli przejdzie ona cały proces

legislacyjny i Sejm ją przyjmie, dopiero wówczas pojawi się nakaz traktowania ePUAP jako głównego punktu kontaktowe we wzajemnych relacjach urząd — obywatel — przedsiębiorca.

Tymczasem pożytki z działania ePUAP i profilu zaufanego, stanowiącego integralną część tej platformy (forma podpisu elektronicznego), wykorzystują do identyfikacji inne instytucje publiczne. Tak uwierzytelnia swoich klientów Platforma Usług Elektronicznych ZUS podobnie jak Centralna Ewidencja Działalności Gospodarczej. W konsekwencji w ciągu ostatniego roku, liczba wydanych profili zaufanych zmieniła się z poziomu 55 tys. do 106,4 tys. (stan na 25 lutego 2013 r.). Obecnie CPI prowadzi badania użytkowników przed planowaną przebudową portalu ePUAP.

WYSPA ZDROWIA (WYSPA W BUDOWIE)

Już za półtora roku Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizowania i Udostępniania zasobów cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych, określanej roboczo platformą P1, stanie się podstawowym systemem informacyjno-komunikacyjnym, zapewniającym dostęp do zasobów informacji przechowywanych i przetwarzanych w jednostkach ochrony zdrowia. To jeden z najważniejszych systemów informacyjnych tworzonych przez państwo. Chyba, że nowe kierownictwo Centrum Projektów Informatycznych Ochrony Zdrowia po dymisji Leszka Sikorskiego, nie wykaże się wystarczającą determinacją w przekonywaniu lekarzy, farmaceutów i pacjentów o celowości tego projektu⁶.

Platforma P1 stanowi szkielet dla wszystkich systemów informatycznych w obszarze ochrony zdrowia w Polsce. Jej zadaniem będzie umożliwienie sprawnej nawigacji między tymi systemami i zapewnienie dostępu do przechowywanych w nich informacji o tzw. zdarzeniach medycznych, czyli o wszystkich usługach medycznych z których skorzystał pacjent. Na samej platformie będą, w zasadzie, tylko metainformacje, mówiące jedynie gdzie i kiedy dane zdarzenie miało miejsce oraz gdzie jest przechowywana dokumentacja źródłowa. Wbrew powszechnemu mniemaniu, same wyniki badań pacjenta i historia jego choroby nie będą gromadzone na platformie. Dysponentem tych danych będzie pacjent i tylko on będzie mógł upoważnić lekarza do dostępu do nich.

Uruchomienie platformy P1, jako prostego, bezpiecznego, zestandaryzowanego narzędzia komunikacyjnego, powinno ułatwić reformowanie i unowocześnianie ochrony zdrowia w naszym kraju. Platforma P1 powinna stać się wkrótce narzędziem do wprowadzania do powszechnego użycia dziesiątków aplikacji tele-medycznych, z których będą mogli korzystać pacjenci.

Jednak zanim informacje o platformie P1 zaczną się przebijać do opinii publicznej, jesteśmy świadkami pierwszych dni działania systemu eWUŚ (system elektronicznej Weryfikacji Uprawnień Świadczeniobiorców).

Od 1 stycznia musi z niego korzystać każdy szpital i każda przychodnia - inaczej Narodowy Fundusz Zdrowia nie zapłaci im za leczenie. Rejestratorka loguje się do bazy i wpisuje PESEL pacjenta. W ciągu kilku sekund dostaje odpowiedź, czy pacjent jest w

---

⁶ Więcej na ten temat [w:] „Ochrona zdrowia w Polsce 2020. Scenariusze funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej po wdrożeniu usług e-Zdrowia”, Raport Fundacji „Instytut Mikromakro”, Warszawa 2012

bazie ubezpieczonych NFZ, czy nie. W tym drugim wypadku musi złożyć oświadczenie, że opłaca składki.

Generalnie system działa poprawnie. Jeśli pojawią się jakieś niedociągnięcia, są skutkiem opóźnień w informatyzacji szpitali i ośrodków zdrowia, w tym braku dostępu do internetu.

WYSPA FINANSÓW (WYSPA CENTRALNA)

Administracja podatkowa jest szczególnym przykładem. Tu informatyzacja zaczęła się najwcześniej u progu III Rzeczypospolitej, ale też poniosła najwięcej porażek, które kładą się cieniem na cały proces usprawniania państwa przy pomocy teleinformatyki.

Z czasem niektóre praktyki w ramach programu realizowanego właśnie programu e-Podatki jak możliwość składania deklaracji podatkowych poprzez internet stały się podstawą elektronicznej administracji.

Po raz pierwszy wprowadzono taką możliwość siedem lat temu. Na początku pozwolono nań podatnikom, osiągającym przychody przekraczające 5 mln euro. Deklaracje te kierowane były do wyspecjalizowanych urzędów skarbowych. Jednakże, początkowo takie rozwiązanie nie znalazło zbyt wielu zwolenników z uwagi na obowiązek zaopatrzenia e-deklaracji w dość kosztowny podpis elektroniczny. Obecnie podatnik - osoba fizyczna nie musi się nim posługiwać w coraz większej liczbie przypadków.

Według Ministerstwa Finansów program „e-Podatki” jest zbiorem działań zmierzających do przeprowadzenia transformacji polskiej administracji podatkowej i zwiększenia jej efektywności. Są to działania organizacyjne, legislacyjne i informatyczne mające na celu wyposażenie administracji podatkowej w nowoczesne narzędzia zarządzania informacją.

W konsekwencji chodzi o zmniejszenia kosztów funkcjonowania systemu podatkowego zarówno po stronie podatników i płatników do wielkości średniej dla państw OECD. Notabene zgodnie z odpowiedzią Ministra Finansów na interpelację posła Przemysława Wiplera (PiS), koszty poboru danin publicznych w 2011 r. wyniosły:

- ZUS: 1.562 mln zł,
- KRUS: 11.8 mln zł (bez wynagrodzeń pracowników)
- urzędy skarbowe: 2.995 mln zł,
- urzędy celne: 1.470,6 mln zł.

Jeżeli narzędzia teleinformatyczne dadzą chociaż 10% oszczędności, to warto wyłożyć nań ponad 232 mln ze środków unijnych, za które Sygnity zadeklarowało, że zbuduje system.

Program e-Podatki ma spowodować również uproszczenie procedur w zakresie wymiaru, poboru i dystrybucji podatków w wyniku zastosowania zaawansowanych technologii. Otóż, lata eksperymentów na żywym organizmie wykazały, że administracja podatkowa niepotrzebnie duplikuje deklaracje podatkowe. Najpierw wpływają one od płatników, by na początku roku te same dane przekazali podatnicy. Natomiast w modelu skandynawskim to państwo samo daje informację, czy jest nam coś winne czy też mamy dopłacić. Radykalnie to upraszcza cały system podatkowy.

Niestety, z opisu programu nie wynika wprost, czy tak będzie u nas: „Zmiany jakie nastąpią w związku z realizacją projektu e-Deklaracje2 będą polegały m.in. na

uproszczeniu deklaracji podatkowych i przygotowywaniu przez administrację podatkową dla niektórych grup podatników deklaracji wstępnie wypełnionych, zawierających dane przekazane administracji przez płatników. Doprowadzi to do ułatwienia wykonywania przez podatników ich obowiązków oraz, co również jest ważne zmniejszy liczbę błędów w przekazywanych dokumentach”⁷. W każdym powstanie podatkowe konto użytkownika wzorowane ani chybi na zusowskiej Platformie Usług Użytkownika. Znajdą się tam wszystkie dane podatkowe, finansowe, operacyjne i marketingowe. Zgromadzone dane będą udostępniane przez Internet właścicielowi konta - podatnikowi/płatnikowi.

Generalnie, ten program spowoduje usprawnienie administracji podatkowej w obszarze wewnętrznym poprzez utworzenie scentralizowanego systemu poboru i dystrybucji podatków. Czuć też pozytywne fluidy płynące z innych „rządowych wysp”.

WYSPY SAMORZĄDOWE

Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST), szczególnie duże miasta, zdecydowanie przewyższają administrację rządową świadomością i efektywnością wykorzystania teleinformatyki w zarządzaniu. Każda sfera jest odpowiednio z informatyzowana i połączona w spójny system. Niestety, szwankuje on na styku z systemami administracji rządowej, które nieustannie próbują narzucić jedyne, prawomyślne rozwiązanie dla wszystkich JST.

Nad wspólnymi standardami, tworzącymi kulturę organizacyjną administracji publicznej, mają odtąd pracować grupy robocze przedstawicieli MAC, Centrum Projektów Informatycznych i samorządowców. To efekt podpisanego porozumienia o współpracy między MAC a samorządowcami tzw. Linii Współpracy. Zakłada ustalenie wspólnego harmonogramu prac, standardów technologicznych oraz współpracy przy budowie systemów informatycznych. Koordynowane mają być działania ePUAP z platformami regionalnymi, współpraca przy planowaniu wydatków w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej oraz prace legislacyjne.

Notabene największe polskie miasta będą w najbliższych latach inwestować głównie w budowę i rozwój sieci światłowodowych. Poprawa infrastruktury ma umożliwić integrację miejskich systemów informatycznych. Priorytetem dla większości miejskich służb IT staje się zaś dostarczenie spójnych informacji dla celów zarządczych. Wysoko przetworzone informacje i analizy uważa się za kluczowy czynnik rozwoju aglomeracji miejskich. Świadczy o tym m.in. chęć integracji miejskich systemów informatycznych, która ujawniła się bardzo mocno w trakcie badania przeprowadzonego przez redakcję Computerworld i publikowanego w specjalnym raporcie „Miejskie strategie rozwoju. Badanie planów i inwestycji ICT największych polskich samorządów do 2015 roku”. I nie chodzi tu tylko o integrację systemów używanych w urzędach. Miasta chcą integrować systemy wszystkich jednostek miejskich. W samych zaś urzędach będą wykorzystywać w coraz większym zakresie systemy zintegrowane klasy ERP.

---

⁷ <http://www.epodatki.mf.gov.pl/ogolne-informacje-o-programie/opis-programu>

OD INFORMATYZACJI ZINTEGROWANEJ DO OTWARTEGO RZĄDU

Być może droga do państwa optimum doprowadzi nas do gremialnego przyjęcia filozofii otwartego rządu. Wskazywałyby na to plany samorządowców, by agregować i przetwarzać jak najwięcej informacji, ale przecież nikt nie powiedział, że muszą się tym zajmować urzędnicy. Również administracja rządowa, chociaż posługuje się już pojęciem informatyzacji zintegrowanej, wciąż solidnie nie wyjaśnionej, to pod wpływem ogólnoswiatowych trendów, w tym postawy Komisji Europejskiej, zaczyna myśleć o otwartym rządzie.

„Otwarty rząd” zwany też inaczej „otwartym państwem” (Open government) to ogólna nazwa na szeroki zestaw technik i metod wykorzystania nowoczesnych technologii między innymi do poszerzenia udziału obywateli w rządzeniu państwem oraz poprawiania przejrzystości działań państwa. „Otwarte państwo” staje się powszechną tendencją współczesnej demokracji znajdującą swoje realizacje m.in. w państwach Unii Europejskiej (Niemcy, Wielka Brytania, kraje skandynawskie) oraz USA.

W poprzedniej kadencji Sejmu ta filozofia cieszyła się znacznie większym zainteresowaniem premiera RP Donalda Tuska niż obecnie. Była to pochodna postawy ówczesnego szefa doradców Premiera, a obecnego ministra administracji i cyfryzacji Michała Boni, który widział w Otwartym rządzie szansę na radykalną zmianę stylu zarządzania państwem. Na tym tle powstał wspomniany na początku raport „Mapa drogowa otwartego rządu w Polsce”.

Dzięki swobodnemu dostępowi do dokumentów i danych wytwarzanych przez instytucje publiczne, stanie się możliwa kontrola i skuteczny nadzór publiczny nad funkcjonowaniem instytucji państwa. Filozofia otwartego rządu zrywa z silną tradycją utrzymywania tajemnicy działań i dokumentów tworzonych przez administrację, uzasadnianych zazwyczaj potencjalnymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa narodowego oraz w imię obrony narodowej racji stanu.

Rysunek: Filozofia otwartego rządu⁸

⁸ Ibidem.

W filozofii otwartego rządu wartością nadrzędną jest współpraca, określana również mianem demokracji partycypacyjnej. Dotychczasowe działania skupiały się na efektywności (w modelu e-government) lub przejrzystości i dostępie do informacji. Zdaniem autorów raportu „współpraca może oznaczać tworzenie nowych usług drogą ponownego wykorzystania informacji i danych udostępnionych przez państwo. Usługi te mogą uzupełniać usługi publiczne albo nawet je zastępować. Może to jednak też oznaczać generowanie własnych danych i informacji przez obywateli, z myślą o wykorzystaniu ich przez administrację publiczną”.

W najbardziej radykalnej wersji, której zwolennikiem jest Tim O'Reilly, autor definicji terminu Web 2.0, państwo zamiast skupiać się na oferowaniu elektronicznych usług publicznych, winno zapewnić surowe materiały (w postaci danych i informacji publicznych) oraz warunki instytucjonalne (w postaci odpowiednich procedur i zasad), które pozwolą drugiemu i trzeciemu sektorowi na tworzenie własnych usług oraz współtworzenie usług publicznych. Te usługi uzupełniałyby, zaś w pewnych warunkach mogłyby nawet zastępować usługi rządowe.

Tym samym jest to model odmienny od koncepcji informatyzacji administracji, zgodnie z którą obowiązek rządu stanowi tworzenie publicznych usług sieciowych a nie jedynie narzędzi i warunków do tworzenia tych usług przez innych. Celem nie jest przy tym instrumentalne wykorzystanie modelu Web 2.0 w celu usprawnienia komunikacji rządowej, lecz restrukturyzacja rządu na modłę tych serwisów, by sam funkcjonował niczym platformy społecznościowe.

Wbrew pozorom nie jest to nedorzeczny pomysł. Rząd może ogłosić, że szuka alternatywnych metod na identyfikację obywateli w sieci. Biznes przedstawi swoje rozwiązania, organizacje pozarządowe lub zwykli obywatele – swoje. W otwartym konkursie wygra lepszy. Albo inaczej. Surowe dane dotyczące np. ewidencji gospodarczej zarówno via CEIDG albo KRS, mogłyby zainteresować przedsiębiorców czy też organizacje pozarządowe, by przygotowywać cykliczne mapy/barometry polskiej przedsiębiorczości.

Na razie jesteśmy na początku drogi. Entuzjazm rządu z poprzedniej kadencji, który zaowocował Ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz niektórych innych ustaw, implementującą dyrektywę 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (tzw. re-use), zastąpiła praca u podstaw organizacji pozarządowych walczących o nieskrępowany dostęp do źródłowych danych publicznych. W efekcie Fundacja ePaństwo, prowadząca serwis Sejmometr.pl, wygrała dwie sprawy przed NSA - obie przeciwko I Prezesowi Sądu Najwyższego – o udostępnienie umów między SN a komercyjnymi wydawnictwami, publikującymi orzeczenia sądów. Jednocześnie MAC przygotowuje kolejną nowelizację Ustawy o dostępie do informacji publicznej, tym razem w duchu dialogu ze wszystkimi interesariuszami (partycypacja społeczna).

Gdybyśmy uznali, że model otwartego rządu, oparty o technologie informacyjne i komunikacyjne, jest optymalny dla sprawnego państwa, być może rozwiązalibyśmy takie problemy jak:

- niski poziom dialogu obywatelskiego,
- brak konsultacji decyzji administracji i ustawodawstwa,
- deficyt komunikacji pomiędzy instytucjami publicznymi a obywatelami,
- niewystarczająca transparentność działań rządu i samorządów,
- niski poziom zaufania do instytucji publicznych.

Ale jak pogodzić tą filozofię z koncepcją informatyzacji zintegrowanej oraz unijną wizją systemów informacyjnych w nowym okresie programowania?

W klasycznym modelu Vinnova elektroniczna administracja jest ogniwem łączącym urzędy, obywateli i polityków. Otwarty rząd odsuwa elektroniczną administrację na bok. Tu się liczą inne wartości. Natomiast informatyzacja zintegrowana na tym tle jest zarządczym opisem jak modernizować państwo (albo jak kto woli – budować mosty między wyspami) przy pomocy technik informacyjnych i komunikacyjnych bez opowiedzenia się za jednym z tych modeli, chociaż ze wskazaniem na otwarty rząd.

Niech zatem dalej powstają klasyczne usługi elektronicznej administracji, ale mające styk z e-usługami nowej generacji, oczekiwanymi przez Komisję Europejską, by razem umożliwić obywatelom i firmom kontakt z administracją i otwarty dostęp do danych. Oto sposób na połączenie wysp archipelagu polskiego w jedno państwo. Sprawne.

ANEKS: UNIA WYZNACZE KIERUNKI

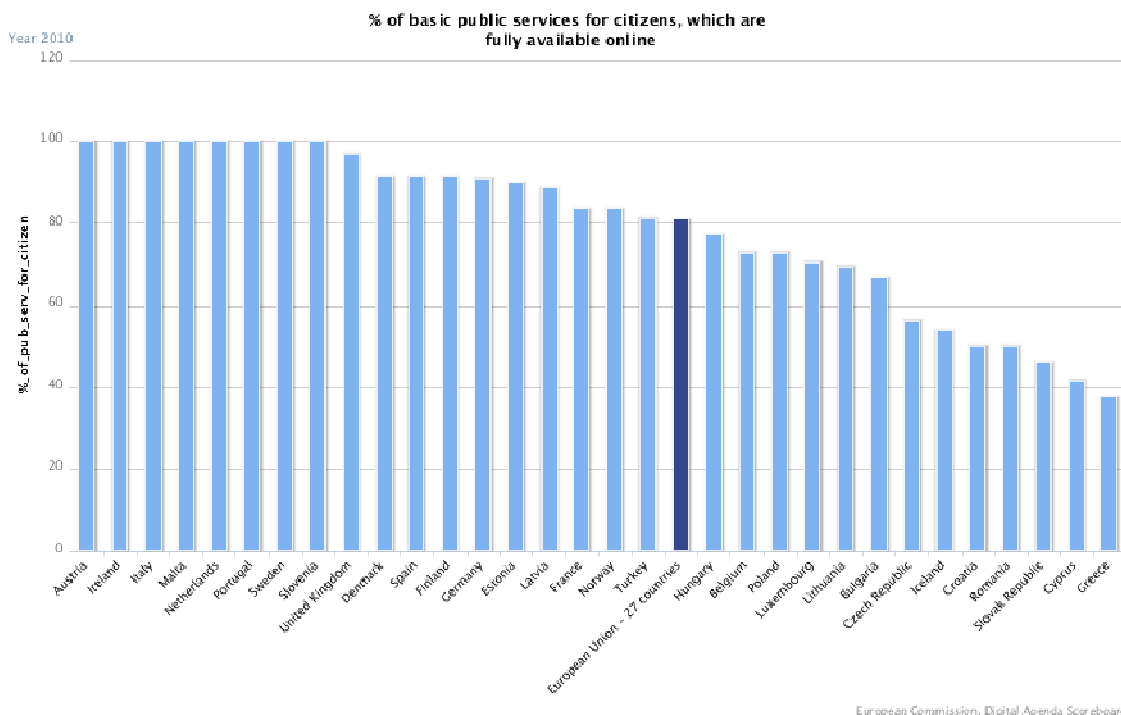
SYSTEMY INFORMACYJNE POLSKIEJ ADMINISTRACJI NA TLE UE

Komisja Europejska analizuje usługi elektronicznej administracji, biorąc pod uwagę 12 usług przeznaczonych dla obywateli i 8 usług przeznaczonych dla firm.

Usługi przeznaczone dla obywateli	Usługi przeznaczone dla firm
1. Podatek od osób fizycznych.	1. Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
2. Pośrednictwo pracy, usługi urzędów pracy	2. Podatek od osób prawnych
3. Świadczenia społeczne	3. VAT: deklaracje i notyfikacje
4. Dokumenty tożsamości	4. Rejestrację działalności gospodarczej
5. Rejestracja pojazdów	5. Wysyłanie danych statystycznych
6. Pozwolenia na budowę	6. Deklaracje celne
7. Obsługa zgłoszeń przez Policję	7. Zezwolenia i certyfikaty (np. środowiskowe)
8. Katalog bibliotek publicznych online	8. Zamówienia publiczne
9. Certyfikaty (akty urodzeń, zgonu lub zawarcia małżeństwa)	
10. Rejestracja kandydatów na wyższe uczelnie	
11. Ewidencja meldunkowa	
12. Usługi związane ze zdrowiem	

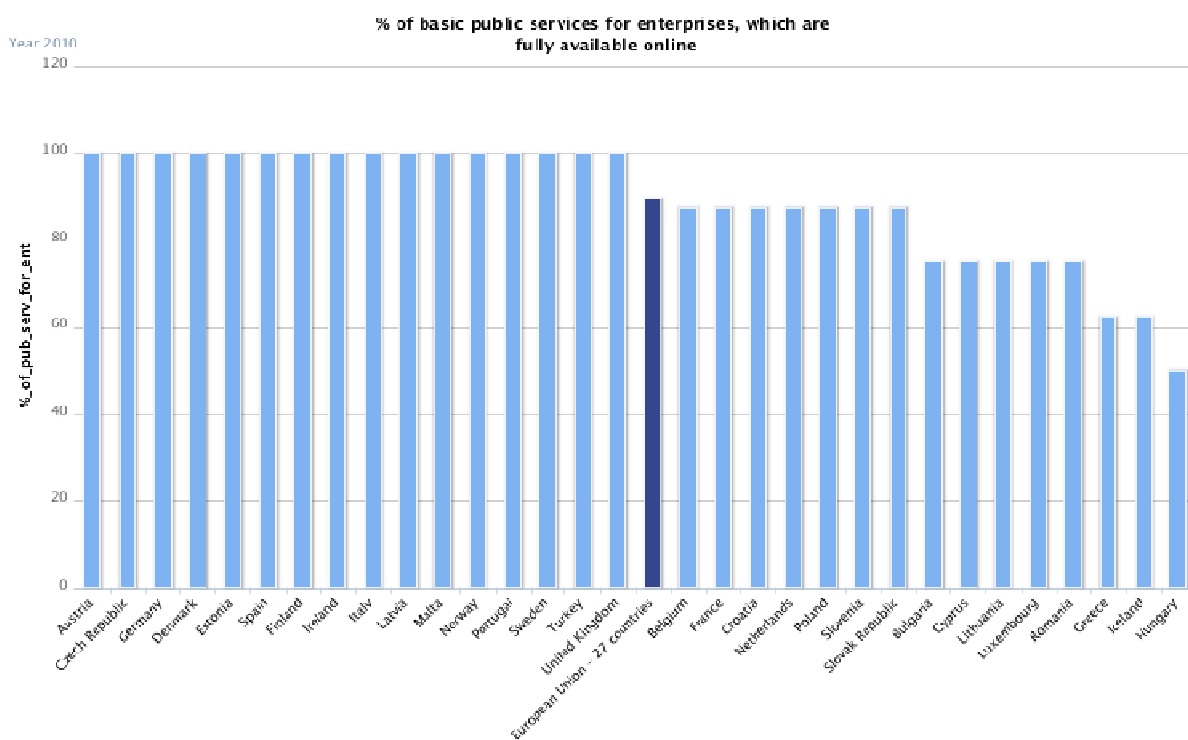
Mimo znaczącego postępu w ostatnich latach, ich poziom w Polsce na tle innych krajów UE kształtuje się ciągle poniżej średniej UE-27 (patrz na kolejne wykresy):

Rysunek: Dostępność usług e-Government dla obywateli w krajach UE⁹

⁹ Digital Agenda Scoreboard, http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/scoreboard/index_en.htm

Rysunek: Dostępność usług e-Government dla przedsiębiorstw w krajach UE¹⁰

European Commission, Digital Agenda Scoreboard

Ten podział na 20 usług, może i jest wygodny dla unijnej statystyki, ale w świetle filozofii otwartego rządu wydaje się być on anachronicznym. Mimo to należy je rozwijać zgodnie z Europejską Agendą Cyfrową, czyli udostępniać przez jeden punkt kontaktowy, nadawać im charakter transgraniczny (paneuropejski), wielojęzyczny oraz tworzyć wersje dostępne za pomocą technologii mobilnych. Nie można także zapomnieć o możliwości personalizacji wybranych e-Uслуг. Inaczej można zapomnieć o unijnym dofinansowaniu.

NOWA WIZJA SYSTEMÓW INFORMACYJNYCH W PROPOZYCJACH NOWYCH, RAM FINANSOWYCH UE NA LATA 2013 – 2020

Komisja Europejska w opublikowanej 6 października 2011 r. propozycji nowych ram finansowych na lata 2013-2020 zmierzała do tego, aby odniesieniem dla dofinansowania wszystkich projektów zarówno po stronie „krajowej” jak i „wspólnotowej” była Strategia Europa 2020 oraz jej 7 Inicjatyw Wiodących (m.in. Europejska Agenda Cyfrowa, Unia innowacji).

Wymienione dokumenty jednoznacznie wskazują obszary działań, które wpisują się w pięć celów UE wynikających ze strategii Europa 2020 (w obszarze zatrudnienia, badań i innowacji, przeciwdziałania zmianom klimatu i energii, edukacji oraz walki z ubóstwem), które mają nadać kierunek całemu procesowi zmian i powinny zostać przełożone na cele krajowe.

¹⁰ Ibidem

Uszczegółowiając: Komisja Europejska skonstruowała budżet na lata 2013-2020, aby władze krajów członkowskich „nie miały prawa” do wydatkowania środków UE według własnego uznania. Środki UE mają pomóc podmiotom w krajach członkowskich, osiągnąć cele wspólnotowe zapisane w Strategii Europa 2020 i Inicjatywach Wiodących i będzie to oceniane poprzez system wskaźników w nich zaproponowanych. Co więcej Komisja już ocenia realizację projektów teleinformatycznych w krajach UE pod kątem spełniania nowych wskaźników, czego wyrazem jest badanie Digital Agenda Scoreboard. Oznacza to jedno: szanse na to, żeby projekty ICT w nowej perspektywie były finansowane wedle tych samych zasad, co w perspektywie na lata 2007-13, jest zerowe.

Rysunek: Polityki UE w nowej perspektywie finansowej¹¹

Należy zwrócić uwagę na następujące zasady proponowane przez Komisję Europejską:

- **Ukierunkowanie na rezultaty**, co oznacza że działania perspektywy będą ściśle związane z wdrażaniem strategii „Europa 2020” i jej Inicjatyw wiodących oraz osiąganiem wytyczonych w nich celów. Oznacza to skoncentrowanie programów na ograniczonej liczbie projektów zgodnych z działaniami Europa 2020 i Inicjatyw Wiodących i wpisującymi się bezpośrednio w ich wskaźniki.
- **Uproszczenie**: zasady finansowania zmienią się też z uwagi na problemy odnotowane w poprzednich okresach wynikające z dużej niejednoznaczności i złożoności reguł. Komisja zamierza dokonać ich radykalnego ujednoczenia, czego wyrazem mają być jednolite tzw. Wspólne Wytyczne dla wszystkich polityk wspólnotowych obowiązujące wszystkie projekty.
- **Warunkowość**: Aby doprowadzić do koncentrowania się bardziej na rezultatach niż na nakładach, wypłaty środków w ramach programów i instrumentów będą obwarowane warunkami. Od państw członkowskich i beneficjentów będzie się wymagać jasnego wykazania, że dofinansowanie przeznaczone będzie na wspomaganie działań zmierzających do osiągnięcia priorytetów UE.

¹¹ Opracowanie własne na podstawie materiałów KE

- **Efekt dźwigni** przekładający się na zwiększenie inwestycji: Komisja zakłada, że środki wspólnotowe powinny stanowić tylko część finansowania inwestycji. W szczególności wspierane będą formy typu PPP, a także zakłada się szersze stosowanie zwrotnych instrumentów finansowych. Zdaniem Komisji gwarancje i znane z biznesu rozwiązania w zakresie podziału ryzyka umożliwią sektorowi finansowemu przekazywanie większego kapitału i udzielanie większych pożyczek innowacyjnym przedsiębiorstwom lub na realizację projektów wspólnie z jednostkami sektora publicznego.

Przekładając powyższe zasady na obszar technologii informatycznych (które są však osią strategii Europa 2020) jasno widać nie każdy projekt z obszaru e-Government finansowany obecnie spełni warunki dofinansowania w nowej perspektywie.

Komisja Europejska z uwagą śledzi zmiany, jakie następują w dotychczasowym rozumieniu pojęcia elektroniczna administracja. W raporcie z 2008 r. Instytutu Perspektywicznych Studiów Technologicznych Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) Komisji Europejskiej¹², przeanalizowano szczegółowo konsekwencje, jakie dla elektronicznej administracji niesie rewolucja Web 2.0. Tą potoczną nazwą określane są serwisy internetowe, w których działaniu podstawową rolę odgrywa treść generowana przez użytkowników danego serwisu i ich wzajemne współdziałanie. Wspomniany raport wskazuje obszary, w których takie cechy Web 2.0 jak bazowanie na nawiązywaniu kontaktów, otwarta partycypacja, innowacyjność, szybkość działania, będą kluczowe dla funkcjonowania administracji.

W ostatnim okresie pojawiło się szereg opracowań zastanawiających się, jakie skutki dla administracji niesie kolejna fala ewolucji Internetu — Web 3.0. Jej aplikacje będą też zdolne do rozpoznania zamiarów internauty na podstawie semantyki i kontekstu przekazu danych. Ułatwi to i przyspieszy uzyskanie potrzebnych informacji przez użytkownika. Zestawienie zmian zawiera opracowanie z 2010 r., sporządzone odpowiedzialna za rozwój społeczeństwa informacyjnego w Korei Południowej National Information Society Agency (NISA): e-Government z samymi usługami elektronicznymi świadczonymi przez administrację obywatelom i firmom należy uznać za zdecydowanie przestarzałe. Należy postawić na personalizację (ang. personalization), zakładającą, że po stronie administracji (nie pojedynczego urzędu) funkcjonują mechanizmy bezpośredniej, osobistej interakcji z klientem opierającej się na przejrzystym działaniu urzędu i budowaniu zaufania np. system kont osobistych, kanały kontaktu ze specjalistą wspierającym załatwianie sprawy itd. Słowem, oto gotowa definicja otwartego rządu.

---

¹² David Osimo, „Web 2.0 a Administracja: dlaczego i jak”, Luksemburg 2008, wyd. polskie: Biblioteka eRozwoju SMWI publikacja nr 48, Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”, 2010

1995 ~ 2000	2005 ~ 2010	2015 ~ 2020
World Wide Web (Web 1.0)	Web 2.0	Web 3.0
e-Government 1.0	e-Government 2.0	e-Government 3.0
Rozwiązania zorientowane na usług funkcje urzędu: integracja usług i integracja danych	Rozwiązania zorientowane na użytkownika: kontakt „z drugą stroną lady”	Rozwiązania dopasowane do potrzeb i uwarunkowań konkretnego użytkownika
Komunikacja unilateralna (przewaga urzędu)	Komunikacja bilateralna	Komunikacja bilateralna bazująca na kontekście sprawy
e-Uслуги dostępne przez przeglądarkę Internetową	e-Uслуги mobilne	e-Uслуги dostępne wszelkimi możliwymi kanałami w każdym czasie i miejscu
e-Uслуги budowane ze strony funkcji urzędu	e-Uслуги budowane w oparciu o współpracę klient ↔ urząd	Uслуги inteligentne

Istotne zmiany następują też w samym pojmowaniu e-Uslug administracji. Klasyczny model dojrzałości usług świadczonych przez administrację zaproponowany przez Gartner Group w 2000 r.¹³ wyróżniał cztery poziomy zaawansowania:

- **Informacja** (Presence) sprowadzający się do „zaistnienia urzędu w Sieci poprzez stronę WWW. Komunikacja jest jednokierunkowa i obejmuje informacje o charakterze ogólnym, np. dane kontaktowe.;
- **Interakcja** (Interaction), w którym strona Urzędu zawiera informacje niezbędne do załatwiania konkretnych spraw np. znajdują się tam linki do formularzy elektronicznych, które klient może wydrukować i wypełnić, a także łączy do stron innych urzędów związanych z daną sprawą;
- **Transakcja** (Transaction), gdy sprawa może być już całkowicie załatwiona poprzez złożenie wniosku poprzez Sieć w oparciu o dane jakie już posiada na ten temat Urząd (np. przedłużenie prawa jazdy, złożenie aplikacji do pracy itd.);
- **Transformacja** (Transformation) w którym systemy urzędu pozwalają aby sprawa była załatwiona całkowicie via Internet, w komunikacji dwukierunkowej pomiędzy urzędem a klientem.

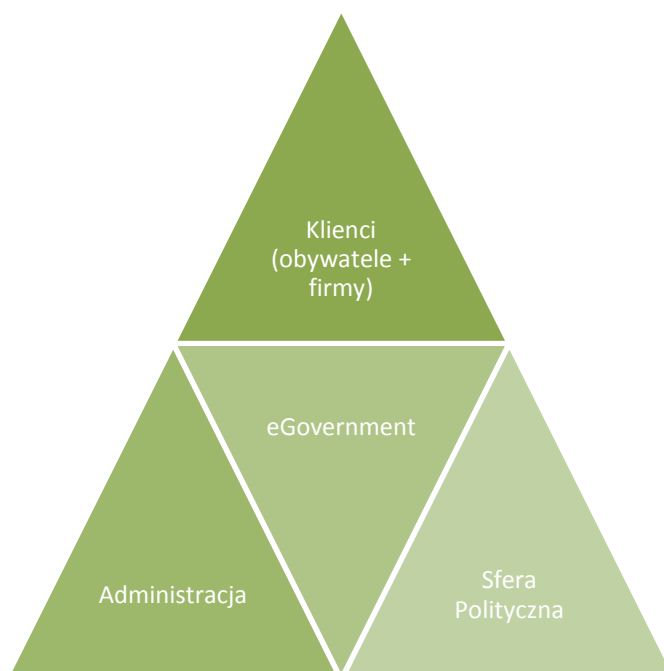
¹³ Christopher H. Baum, Andrea Di Maio, „Gartner's Four Phases of E-Government Model”, Gartner 2000

Praktyka pokazała, że osiągnięcie poziomu czwartego jest znacznie trudniejsze niż to się dzieje np. w systemach elektronicznego handlu. Andrea Di Maio wskazuje na następujące czynniki¹⁴:

- Jedna sprawa klienta najczęściej składa się z kilku drobnych spraw załatwianych przez poszczególne urzędy. Mamy zatem do czynienia z rozproszeniem danych dotyczących jednej sprawy w wielu systemach urzędów, co bez integracji systemów urzędów uniemożliwia praktycznie realizację takiego scenariusza;
- Zmiany systemu wartości i oczekiwań zwłaszcza młodego pokolenia, jakie niesie masowe wykorzystanie systemów zaliczanych do Web 2.0, np. portali społecznościowych, co rodzi rosnący nacisk na skuteczność, ale i przejrzystość funkcjonowania tradycyjnie zorganizowanej hierarchicznie administracji.
- **Personalizacja** (personalization), zakładająca że po stronie administracji (nie pojedynczego urzędu) funkcjonują mechanizmy bezpośredniej, osobistej interakcji z klientem opierającej się na przejrzystym działaniu urzędu i budowaniu zaufania np. system kont osobistych, kanały kontaktu ze specjalistą wspierającym załatwianie sprawy itd.

Trendy te jednoznacznie wskazują, że utożsamianie e-Government z samymi usługami elektronicznymi świadczonymi przez administrację obywatelom i firmom należy uznać za zdecydowanie przestarzałe. Najlepiej ilustruje to poniższy model opracowany przez szwedzką agencję innowacyjności Vinnova:

Rysunek 1: e-Government 2020¹⁵

---

¹⁴ Andrea Di Maio, „Blurring of government”, Governing 2009

¹⁵ Vinnova Report VR 2009: 28 „eGovernment of Tomorrow, Future Scenarios for 2020”

PROPONOWANE KIERUNKI ROZWOJU USŁUG EGOVERNMENT W NOWEJ PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ UE

Analizując obszary wsparcia dla projektów IT w Polsce należy mieć na uwadze, że zapisy Europejskiej Agendy Cyfrowej (jej cele, działania i wskaźniki) będą stanowić odniesienie dla projektów krajowych, warunkując ich dofinansowanie ze środków wspólnotowych. EAC wskazuje natomiast jednoznacznie, że w nowym okresie wspierane będą innowacyjne usługi eGovernment o wymiarze transgranicznym. Transgraniczne rozwiązania eGovernment mają być jednym z kluczowych elementów Elektronicznego Wspólnego Rynku, który jest jednym z filarów Strategii Europa 2020.

W obszarze rozwoju usług eGovernment Komisja zakłada osiągnięcie następujących wskaźników:

- wzrost w okresie do 2015 r. poziomu wykorzystania usług administracji elektronicznej przez obywateli Unii do 50% oraz do 80% – przez przedsiębiorstwa
oraz
- zapewnienie dostępności w Internecie szeregu kluczowych usług publicznych, umożliwiających przedsiębiorcom zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej z dowolnego miejsca w UE, niezależnie od ich pierwotnej lokalizacji, zaś obywatelom łatwiejsze podejmowanie nauki i pracy oraz zamieszkanie i przechodzenie na emeryturę w dowolnym miejscu w Unii Europejskiej.

Komisja wskazuje, że większość internetowych usług publicznych jest obecnie ściśle dopasowana do uwarunkowań krajowych i nie jest po prostu w stanie funkcjonować ponad granicami. Niezależnie od różnic w ramach prawnych, kraje członkowskie UE koncentrowały się dotychczas na potrzebach krajowych i w niewielkim stopniu uwzględniały wymiar jednolitego rynku e-administracji. Jest to zjawisko niekorzystne dla mobilności przedsiębiorstw i obywateli. Wiele inicjatyw i instrumentów prawnych UE przewidzianych w związku z implementacją Strategii Europa 2020 (takich jak dyrektywa usługowa lub plan działania na rzecz elektronicznych zamówień publicznych) opiera się wprost na możliwości współpracy przedsiębiorstw i załatwiania formalności z administracjami publicznymi drogą elektroniczną w tym ponad granicami państw.

Szczegółowo potwierdzają to zapisy Głównego Działania 16 Europejskiej Agendy Cyfrowej zgodnie z którym kraje UE mają wspierać innowacyjne, transgraniczne rozwiązania eGovernment, a w szczególności:

- Zapewnić pełną interoperacyjność usług e-administracji, przewyższając bariery organizacyjne, techniczne lub semantyczne i wspierając IPv6;
- Zagwarantować, aby pojedyncze punkty kontaktowe funkcjonowały jako pełnoprawne centra e-administracji, zapewniające usługi wychodzące ponad wymogi i obszary objęte dyrektywą o usługach;
- Uzgodnić wspólną listę kluczowych transgranicznych usług publicznych, które odpowiadają ściśle określonym potrzebom, umożliwiając przedsiębiorcom zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej w całej Europie, niezależnie od ich pierwotnej lokalizacji, i umożliwiając obywatelom naukę, pracę, zamieszkanie i przechodzenie na emeryturę w dowolnym miejscu w Unii Europejskiej. Te kluczowe usługi powinny być dostępne w Internecie w 2015 r.

Tymczasem w Polsce trwają prace nad 12 kluczowymi projektami w administracji rządowej: System Informacyjny Statystyki Publicznej, Platforma Usług Elektronicznych

dla Klientów ZUS, Emp@tia - platforma komunikacyjna obszaru zabezpieczenia społecznego, Infrastruktura e-Uслуг Resortu Finansów, pl.ID, Geoportal 2, Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępniania Zasobów Cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych (P1), ePUAP 2, budowa i wyposażenie Centrów Powiadamiania Ratunkowego, e-Deklaracje 2, e-Podatki i budowa systemu usług elektronicznych Ministerstwa Sprawiedliwości.

Czy będziemy je wreszcie postrzegać w kategoriach realizowanych dzięki nim procesów administracji publicznej czy dalej zasklepimy się w przekonaniu, że to są tylko projekty teleinformatyczne? Jeśli to pierwsze, to zaczynamy wreszcie budować mosty między „wyspami”. Natomiast w drugim przypadku wciąż będzie wygrywało technokratyczne podejście.

Tak pomyślana informatyzacja zintegrowana wymaga refleksji, czy jest ona zbieżna z priorytetowymi kierunkami zapisanymi w „Europejskim planie działań na rzecz administracji elektronicznej na lata 2011–2015”¹⁶ uszczegółowiających zadania Europejskiej Agendy Cyfrowej do zakresu obecnie realizowanych projektów przez administrację centralną?

Powtórzmy, Komisja zakłada dofinansowywanie w nowej perspektywie przedsięwzięć o wymiarze europejskim – nieograniczających się tylko i wyłącznie do rynku krajowego. I w takim wymiarze należy budować ich uzasadnienie biznesowe.

Tyle że, zaczynają się tu na siebie nachodzić trzy koncepcje: proponowane kierunki rozwoju usług eGovernment w nowej perspektywie finansowej UE, informatyzacji zintegrowanej MAC oraz filozofii otwartego państwa. Trzeba nie lada kunsztu, by to wszystko z sobą powiązać.

---

¹⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejski plan działań na rzecz administracji elektronicznej na lata 2011–2015 (Technologie informacyjno-komunikacyjne w służbie inteligentnej, zrównoważonej i innowacyjnej administracji publicznej)”, COM(2010) 743 wersja ostateczna

Wymaganie z Europejskiej Agendy Cyfrowej (hasłowo)	Ogólny zakres projektu (na podstawie dokumentów Komisji)	Odniesienie do projektów realizowanych przez administrację
<p>A. Pojedyncze punkty kontaktowe e-administracji</p>	<p>Stworzenie centrum zintegrowanych usług e-administracji: wykorzystujące potencjał integracji „klasycznych” e-usług w nowe jakościowo usługi nakierowane na transgranicznego klienta (nie usługi komercyjne objęte dyrektywą o usługach)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Platforma ePUAP posiada już funkcjonujące rozwiązania, które po adaptacji i uzupełnieniu pozwolą tworzyć rozwiązania wpisujące się w tak opisany cel. Prowadzone są prace nad rozwojem następujących usług przy wykorzystaniu ePUAP: <ul style="list-style-type: none"> ○ ePK (wspólnie z MG): transgraniczność e-Usług wynikająca z Dyrektywy Usługowej; ○ Jedno Okienko Celne (obecnie jeszcze brak rekomendacji KE w tym zakresie). ○ Opracowanie standardów prezentacji informacji o usługach (karty usług, modele procesów biznesowych, powiązanie ze wzorami dokumentów, aktami prawnymi) akceptowanych przez wszystkich interesariuszy • Niezależnie od uniwersalnej platformy e-PUAP bazą do budowy rozwiązania byłyby istniejące systemy stworzone i rozwijane przez: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ministerstwo Gospodarki w zakresie ewidencji podmiotów gospodarczych (CIDG); ○ Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie rejestrów spółek handlowych (e-KRS) ○ Ministerstwo Zdrowia / CSIOZ – pakiet systemów informacji medycznej; ○ ZUS – informacje ubezpieczeniowe zawarte w portalu e-ZUS ○ Ministerstwo Finansów – informacje podatkowe (ePodatki2).

<p>B. Pełna interoperacyjność usług e-administracji</p>	<p>Zapewnienie interoperacyjności usług na poziomie organizacyjnym, semantycznym, syntaktycznym i technicznym zgodnie z EIF v 2.0 w kontekście i krajowym i transeuropejskim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Platforma ePUAP jest rozwiązaniem, które w pełni obejmuje wspomniany obszar i pozwala osiągnąć zakładany cel po niewielkich uzupełnieniach • Niezależnie od przyszłych losów systemu pl.ID należy zaznaczyć, że niezbędne jest w Polsce stworzenie rozwiązania w zakresie zapewnienia interoperacyjności systemów e-identyfikacji zgodnie z rozwiązaniami wypracowanymi w ramach projektu STORK¹⁷. • Zasadne jest rozważenie wzorem Estonii, Litwy i Słowenii stworzenia projektu / portfela projektów obejmującego rozwinięcie wątków dotyczących interoperacyjności e-Usług pod hasłem jednego konta elektronicznego obywatela i firmy prezentującego w jednolity i spójny sposób dane przechowywane w systemach administracji w tym dane o stanie spraw danego podmiotu
<p>C. Transgraniczne usługi publiczne</p>	<p>Projekt bazuje na wspólnej liście kluczowych transgranicznych usług publicznych, które odpowiadają ściśle określonym potrzebom w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umożliwiając przedsiębiorcom zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej w całej Europie, niezależnie od ich pierwotnej lokalizacji, • umożliwiając obywatelom naukę, pracę, zamieszkanie i przechodzenie na emeryturę w dowolnym miejscu w Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • Platforma ePUAP posiada rozwiązania, które pozwalają budować usługi o charakterze transgranicznym po ew. uzupełnieniach funkcjonalności. • Projekt prowadzi inicjatywa ISA Komisji Europejskiej (DIGIT) w którym z polskiej strony uczestniczy Departament Informatyki Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji

¹⁷ <https://www.eid-stork.eu/>

Jeden punkt kontaktowy: usługi przeznaczone dla obywateli		
e-Gov benchmark service	Instytucja	Usługa
Podatek od osób fizycznych	Ministerstwo Finansów	System ePodatki2,
Pośrednictwo pracy, usługi urzędów pracy	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	SI SYRIUSZ Zintegrowany System Obsługi rynku pracy i zabezpieczenia społecznego
Świadczenia społeczne	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Platforma komunikacji MSP i osób z obszaru wsparcia społecznego (obecnie emp@tia). Udzielanie zezwoleń na pracę cudzoziemcom (Syriusz Viator)
	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Platforma Usług Elektronicznych dla klientów ZUS (PUE)
	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	System ubezpieczeń społecznych dla rolników (R3 KRUS ?)
Dokumenty tożsamości	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Ewidencja ludności Dowody osobiste Paszporty Akty stanu cywilnego
Rejestracja pojazdów	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	CEP i CEK
Pozwolenia na budowę	Urzędy gminy	Wiele rozwiązań
Obsługa zgłoszeń przez Policję	Policja	Krajowy System Informacyjny Policji
Katalog bibliotek publicznych online		
Certyfikaty (akty urodzeń, zgonu lub zawarcia małżeństwa)	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Ewidencja ludności Dowody osobiste Paszporty Akty stanu cywilnego
Rejestracja kandydatów na wyższe uczelnie	Uczelnie wyższe	Wiele rozwiązań
Ewidencja meldunkowa	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Ewidencja ludności Dowody osobiste Paszporty Akty stanu cywilnego
Usługi związane ze zdrowiem	Ministerstwo Zdrowia	Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępniania zasobów cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych. Internetowe Konto Pacjenta
	Narodowy Fundusz Zdrowia	Refinansowanie płatnych usług medycznych (portal NFZ)

Jeden punkt kontaktowy: usługi przeznaczone dla przedsiębiorców		
e-Gov benchmark service	Instytucja	Usługa
Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Platforma Usług Elektronicznych dla klientów ZUS (PUE)
Podatek od osób prawnych	Ministerstwo Finansów	e-deklaracje e-Podatki
VAT: deklaracje i notyfikacje	Ministerstwo Finansów	e-deklaracje e-Podatki
Rejestracja działalności gospodarczej	Ministerstwo Gospodarki	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
	Ministerstwo Sprawiedliwości	e-KRS + S24 (Zakładanie spółki w24h)
Wysyłanie danych statystycznych	Główny Urząd Statystyczny	System Informacyjny Statystyki Publicznej
Deklaracje celne	Ministerstwo Finansów	e-Cło
Zezwolenia i certyfikaty (np. środowiskowe)	Wiele miejsc	
Zamówienia publiczne	Urząd Zamówień Publicznych	Biuletyn Zamówień Publicznych Platforma licytacji elektronicznych Platforma aukcji elektronicznych